



NOTRANJI TRG: SPLOŠNA NAČELA

Notranji trg je območje blaginje in svobode, ki omogoča dostop do blaga, storitev, delovnih mest, poslovnih priložnosti in kulturnega bogastva. Za nadaljnjo poglobitev enotnega trga, ki bi potrošnikom in podjetjem v EU prinesel znatne koristi, pa si je treba neprestano prizadevati. Zlasti enotni digitalni trg odpira nove priložnosti za krepitev gospodarstva (z elektronskim trgovanjem) in hkrati zmanjšuje upravno breme (z e-upravo in digitalizacijo javnih storitev). Nedavne raziskave kažejo, da načela prostega pretoka blaga in storitev ter zakonodaja na tem področju prinašajo koristi, ki so ocenjene na 985 milijard EUR letno.

PРАВNA PODLAGA IN CILJI

Členi 4(2)(a), 26, 27, 114 in 115 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Namen skupnega trga, ki je bil vzpostavljen z Rimsko pogodbo leta 1958, je bil odpraviti trgovinske ovire med državami članicami, s tem pa povečati gospodarsko blaginjo in prispevati k oblikovanju „vse tesnejše zveze med narodi Evrope“. Z enotnim evropskim aktom iz leta 1986 je bil v Pogodbo o Evropski gospodarski skupnosti (EGS) vključen cilj, da se vzpostavi notranji trg, ki je bil opredeljen kot „območje brez notranjih meja, na katerem je zagotovljen prost pretok blaga, oseb, storitev in kapitala“.

DOSEŽKI

A. Skupni trg iz leta 1958

Vzpostavitev skupnega trga, ki je bila glavni cilj Rimske pogodbe, je bila dosežena z vzpostavitvijo carinske unije leta 1968, odpravo kvot, prostim gibanjem državljanov in delavcev ter delno davčno harmonizacijo na podlagi splošne uvedbe davka na dodano vrednost leta 1970. Prosto trgovino z blagom in storitvami ter svobodo ustanavljanja pa je še vedno omejevala protikonkurenčna praksa javnih organov.

B. Ustanovitev notranjega trga v osemdesetih letih 20. stoletja in Enotni evropski akt

Vzroka za premajhen napredek pri vzpostavljanju skupnega trga naj bi bila predvsem izbira prepodrobne metode za harmonizacijo zakonodaje in pravilo, po katerem je bilo za sprejemanje sklepov Sveta potrebno soglasje. Sredi osemdesetih let 20. stoletja je začela Evropska gospodarska skupnost na podlagi politične razprave razmišljati o temeljitejšem pristopu k odpravi trgovinskih ovir: o notranjem trgu.

V Enotnem evropskem aktu, ki je začel veljati 1. julija 1987, je bil določen točen rok za dokončno vzpostavitev notranjega trga, in sicer 31. december 1992. Akt je okrepil tudi mehanizem sprejemanja odločitev o notranjem trgu, saj je uvedel glasovanje



s kvalificirano večino za področja, kot so skupne carinske tarife, prosto opravljanje storitev, prost pretok kapitala in zблиževanje nacionalnih zakonodaj. Do izteka roka je bilo sprejetih več kot 90 % zakonodajnih aktov s seznama v beli knjigi iz leta 1985, večinoma s kvalificirano večino.

C. Deljeni odgovornosti za dokončno vzpostavitev notranjega trga naproti

Notranji trg znatno prispeva k blaginji in povezovanju gospodarstva EU. Izvajanje nove strategije notranjega trga od leta 2003 do leta 2010 je bilo usmerjeno v potrebo, da se olajša prost pretok blaga, povežejo trgi storitev, zmanjša vpliv davčnih ovir in poenostavi zakonodaja. Znaten napredek je bil dosežen pri odpiranju trga za telekomunikacije, elektriko, plin in poštno storitve.

V sporočilu z naslovom „Boljše upravljanje enotnega trga“ ([COM\(2012\)0259](#)) je Komisija predlagala horizontalne ukrepe, kot so usmeritev v jasno, lahko izvedljivo novo zakonodajo, boljša uporaba obstoječih informacijskih orodij, ki bo olajšala uveljavljanje pravic enotnega trga, in vzpostavitev nacionalnih centrov za spremljanje delovanja enotnega trga. Spremljanje je sestavni del letnih poročil o povezovanju enotnega trga v okviru procesa evropskega semestra.

D. Ponoven zagon notranjega trga leta 2010

Da bi dala evropskemu enotnemu trgu nov zagon ter postavila javnost, potrošnike ter mala in srednja podjetja v središče pozornosti politike enotnega trga, je Komisija je oktobra 2010 objavila sporočilo z naslovom „K aktu za enotni trg“ ([COM\(2010\)0608](#)). Predstavila je vrsto ukrepov, da bi spodbudila rast gospodarstva EU in ustvarila delovna mesta, s čimer je sprejela bolj ambiciozno politiko enotnega trga.

Oktobra 2012 je Komisija predstavila Akt za enotni trg II ([COM\(2012\)0573](#)), da bi nadalje razvila enotni trg in izkoristila njegov še neizrabljeni potencial kot gonilo za rast. Akt za enotni trg II določa 12 ključnih ukrepov, ki bi jih institucije EU morale hitro sprejeti. Ti ukrepi se osredotočajo na štiri glavne dejavnike za spodbujanje rasti, zaposlovanja in zaupanja: (1) integrirana omrežja, (2) čezmejna mobilnost državljanov in podjetij, (3) digitalno gospodarstvo in (4) ukrepi za krepitev kohezije in koristi potrošnikov.

Akt za enotni trg II nadaljuje začetni sklop ukrepov, ki ga je predstavila Komisija – Akt za enotni trg I, in vključuje naslednje ukrepe, namenjene doslednejšemu in bolj povezanemu enotnemu trgu:

- mobilnost podjetij (na primer uvedba določb za pritegnitev dolgoročnih naložb, posodobitev postopkov v primeru insolventnosti in pomoč pri ustvarjanju okolja, ki nudi novo priložnost podjetnikom, ki jim je v prvem poskusu spodletelo);
- digitalno gospodarstvo (Komisija je predlagala, naj se v EU spodbuja elektronsko trgovanje in se v ta namen zagotovi enostavnejša uporaba plačilnih storitev ter večje zaupanje vanje in njihova večja konkurenčnost, kar bi bil korak v smeri dokončne vzpostavitve enotnega digitalnega trga do leta 2015. Poudarjena je bila tudi potreba po odpravi ključnih vzrokov za pomanjkanje naložb na področju hitrih širokopasovnih povezav in zagotovitvi elektronske izdaje računov pri javnih naročilih);



- zaupanje potrošnikov (na primer uvedba ukrepov za širok dostop do odprtja bančnega računa, pregledne in primerljive bančne provizije in enostavnejša zamenjava bančnega računa).

Komisija je morala vse ključne zakonodajne predloge v zvezi z Aktom za enotni trg II predstaviti do pomladi 2013, nezakonodajne predloge pa do konca leta 2013. Parlament in Svet sta bila pozvana, naj prednostno sprejmeta zakonodajne predloge. Napredek je bil predstavljen v študiji z naslovom „[Akt za enotni trg: trenutno stanje](#)“^[1].

Komisija je 28. oktobra 2015 objavila sporočilo z naslovom „Izpopolnitev enotnega trga: več priložnosti za prebivalstvo in gospodarstvo“ ([COM\(2015\)0550](#)), ki se osredotoča na praktične koristi za ljudi v vsakodnevnem življenju in ustvarjanje dodatnih priložnosti za potrošnike, zaposlene in podjetja. Sporočilo dopolnjuje prizadevanja Komisije za povečanje naložb, izkoriščanje priložnosti enotnega digitalnega trga ter izboljšanje konkurenčnosti in dostopa do financiranja. Namen strategije je bil tudi zagotoviti dobro delujoč notranji trg za energijo ter spodbujati in olajšati mobilnost delovne sile, hkrati pa preprečevati zlorabo pravil.

Trenutno je pri razvoju notranjega trga eno najtežavnejših vprašanj izvajanje njegove digitalne komponente. Komisija je maja 2015 sprejela strategijo za enotni digitalni trg ([COM\(2015\)0192](#)), ki določa intenzivni zakonodajni program za izgradnjo evropskega digitalnega gospodarstva in je bila v osmem zakonodajnem obdobju Evropskega parlamenta dokončana.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Parlament je bil gonilna sila v procesu, ki je privedel do vzpostavitve notranjega trga. Predvsem v resoluciji z dne 20. novembra 1997 je podprl zamisel, da bi do leta 2002 preoblikovali notranji trg v popolnoma povezan domači trg. Parlament je v številnih resolucijah, ki jih je sprejel leta 2006 (na primer resolucijah z dni 12. februarja, 14. februarja, 16. maja in 6. julija), podprl zamisel, da bi bil notranji trg skupni okvir in referenčna točka za številne politike EU.

Aktivno vlogo je imel tudi pri nedavnem ponovnem zagonu notranjega trga. V svoji [resoluciji z dne 20. maja 2010](#) o uresničitvi enotnega trga za potrošnike in državljane je poudaril, da je treba sprejeti ukrepe za učinkovitejše obveščanje ter povečanje vpliva potrošnikov ter malih in srednjih podjetij, pa tudi za povečanje zaupanja državljanov. Na Akt za enotni trg se je odzval s tremi resolucijami, sprejetimi 6. aprila 2011: [o upravljanju in partnerstvu na enotnem trgu](#), [o enotnem trgu za Evropejce](#) ter [o enotnem trgu za podjetja in rast](#).

V [resoluciji z dne 20. aprila 2012](#) o konkurenčnem enotnem digitalnem trgu – e-uprava kot vodilna sila je opozoril, da je za zagotovitev izvajanja čezmejnih upravnih storitev po vsej EU potreben jasen in usklajen pravni okvir za vzajemno priznavanje elektronske avtentikacije, identifikacije in podpisa (kar je nujno, da bi lahko v vsej EU uporabljali čezmejne upravne storitve). Temu je sledila [resolucija z dne 22. maja 2012](#) o pregledu stanja notranjega trga.

[1]Študijo je naročil tematski sektor Evropskega parlamenta za gospodarsko in znanstveno politiko ter kakovost življenja v imenu Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov (IMCO).



11. decembra 2012 je sprejel dve nezakonodajni resoluciji v zvezi z notranjim trgom – [resolucijo o dokončanju enotnega digitalnega trga](#) in [resolucijo o strategiji digitalne svobode v zunanji politiki EU](#), v kateri je poudaril močno podporo načelu spletne nevtralnosti. To pomeni, da ponudniki internetnih storitev ne bi smeli ne glede na vir ali cilj niti s cenami blokirati, diskriminirati, preprečevati ali zmanjševati zmožnosti posameznikov, da uporabljajo storitve za dostop, uporabo, pošiljanje, objavljanje, prejemanje ali ponujanje katerekoli vsebine, uporabniškega programa ali storitve po lastni izbiri. V tej resoluciji je Parlament Komisijo in Svet tudi pozval, naj spodbujata in ohranjata visoke standarde za digitalno svobodo v EU. Cilj resolucij je bil oblikovati politiko in prakso, s pomočjo katerih bi ne glede na različne sklope nacionalnih pravil na ključnih področjih, med katerimi so davek na dodano vrednost, poštna storitve in pravice intelektualne lastnine, vzpostavili v EU pravi enotni digitalni trg. Načela internetne nevtralnosti in odprtega interneta ter odprava pristojbin za gostovanje so bili vključeni v zakonodajni sveženj o ukrepih za enotni evropski trg elektronskih komunikacij in doseganje povezane celine ([COM\(2013\)0627](#)).

Parlament je [7. februarja 2013](#) sprejel resolucijo s priporočili Komisiji o upravljanju enotnega trga, v kateri cikel upravljanja enotnega trga opredeljuje kot poseben steber evropskega semestra. Poleg tega je [25. februarja 2014](#) sprejel resolucijo o upravljanju enotnega trga v okviru evropskega semestra 2014, nato pa še resolucijo z dne [27. februarja](#) o mreži SOLVIT. Nato je [12. aprila 2016](#) sprejel tudi resolucijo z naslovom Boljšim predpisom enotnega trga naproti, v kateri je poudaril, da je treba odpraviti nepotrebne predpise, birokracijo in negativne učinke ter uresničiti cilje politike in zagotoviti konkurenčno regulativno okolje, ki bo podprlo zaposlovanje in podjetja v Evropi. Da bi omogočil spletni dostop do informacij, upravnih postopkov in storitev za pomoč, ki jih državljani in podjetja potrebujejo, se je Parlament zavzel za vzpostavitev enotnega digitalnega portala ([Uredba \(EU\) 2018/1724](#)).^[2]

9. aprila 2015 je Parlament sprejel [resolucijo](#), v kateri je Komisijo pozval, naj spodbuja e-trgovanje. Nato je sprejel resolucijo z dne 19. januarja 2016 z naslovom [Aktu za enotni digitalni trg naproti](#), ki so ji sledili številni ukrepi za vzpostavitev enotnega digitalnega trga, na primer na področjih, ko so [sodelovalno gospodarstvo](#)^[3], [spletne platforme](#)^[4], [umetna inteligenca](#)^[5] itd.

Študija z naslovom [Zmanjšanje stroškov in ovir za podjetja na enotnem trgu](#) (objavljena februarja 2016) je poudarila velik potencial enotnega digitalnega trga pri zmanjševanju stroškov in ovir za državljane in podjetja v EU.

Druga študija o [daljši življenjski dobi izdelkov: koristih za potrošnike in podjetja](#) (objavljena aprila 2016) je prikazala potencial enotnega digitalnega trga za bolj

[2]Uredba (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. oktobra 2018 o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje dostopa do informacij, do postopkov ter do storitev za pomoč in reševanje težav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012, UL L 295, 21.11.2018, str. 1.

[3]Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. junija 2017 o Evropski agendi za sodelovalno gospodarstvo, sprejeta besedila, [P8_TA\(2017\)0271](#).

[4]Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. junija 2017 o spletnih platformah in enotnem digitalnem trgu [P8_TA\(2017\)0272](#).

[5]Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. junija 2019 o celoviti evropski industrijski politiki na področju robotike in umetne inteligence, sprejeta besedila, [P8_TA-PROV\(2019\)0081](#).



ekološko gospodarstvo EU. Parlament je sprejel [resolucijo z dne 4. julija 2017](#) o isti temi.

V skladu z drugo študijo z naslovom [Socialno gospodarstvo](#), ki je bila objavljena marca 2016, bi lahko gospodarstvo EU z enotnim digitalnim trgom postalo še bolj socialno. To bi lahko dosegli z razvojem e-uprave in podobnih storitev, kot je e-zdravje, kar je opisano v študiji o [vsesplošnem razvoju enotnega digitalnega trga](#) (objavljeni oktobra 2013).

Nedavne raziskave kažejo, da načela prostega pretoka blaga in storitev ter zakonodaja na tem področju prinašajo koristi, ki so ocenjene na 985 milijard EUR letno^[6].

[Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita](#)
05/2019

[6]Poutvaara P. et al., Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses (2019), (Študija o prispevku k rasti: prosti pretok blaga – zagotavljanje gospodarskih koristi za državljane in podjetja), ki jo je po naročilu odbora IMCO pripravil tematski sektor A, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf) in Pelkmans J. et al., Contribution to Growth: The Single Market for Services. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses (2019), (Študija o prispevku k rasti: enotni trg za storitve – zagotavljanje gospodarskih koristi za državljane in podjetja), ki jo je po naročilu odbora IMCO pripravil tematski sektor A [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU\(2019\)631054_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU(2019)631054_EN.pdf)

